

Yaşam Kalitesinin Arttırılmasında Kent Parklarının Önemi: Eskişehir Örneği¹

DOI: 10.26466/opus.590962

*

Neşe Karakaya* - Tülay Cengiz Taşlı**

*Çanakkale 18 Mart Üniversitesi, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü

E-Posta: nesekrky@gmail.com

ORCID: [0000-0001-7511-1336](https://orcid.org/0000-0001-7511-1336)

** Çanakkale 18 Mart Üniversitesi, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü

E-Posta: cengiztulay@comu.edu.tr

ORCID: [0000-0003-4956-0511](https://orcid.org/0000-0003-4956-0511)

Öz

Araştırmada, Eskişehir kentinde bulunan Sazova Bilim Kültür ve Sanat Parkı ile Kentpark örneğinde kent parklarının yaşam kalitesi üzerine olan etkilerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Kent parklarının ziyaretçilerin yaşam kalitesindeki algılarının saptanması için rastgele (basit tesadüfi) örneklem yöntemiyle anket uygulanmıştır. Hedef kitle olarak Sazova Bilim Kültür ve Sanat Parkı'na gelen ziyaretçilere 280, Kentpark'a gelen ziyaretçilere 254 adet anket yapılarak kalite kriterlerine ilişkin görüşler saptanmış ve yaşam kalitesi algıları arasındaki ilişki ortaya konulmuştur. Sazova Bilim Kültür ve Sanat Parkı ve Kentpark içinde bulunan aktivite ve kullanımlar (çeşitlilik), ulaşılabilirlik (okunaklılık, erişilebilirlik), konfor ve imaj (güvenlik, bakım, bitkilendirme), sosyallik (yabancılarla tanışma, arkadaşlarla birlikte vakit geçirme, sohbet vb), estetik ve görsel nitelikler (sanat öğeleri, genel beğeni) kalite kriterleri olarak belirlenmiştir. Sonuç olarak, kent parkı için belirlenen kalite kriterlerine göre parkların ziyaretçi ihtiyaçlarını karşılama ve niteliksel başarıları kaliteli bulunmuştur. Belirlenen kalite kriterlerin birçoğunda örneklem alanların standartları karşıladığı ve yaşam kalitesinin arttırılmasında önemli özellikleri olduğu belirlenmiştir. Araştırma alanıyla ilgili bu kriterlerde var olan eksiklikler de saptanarak parkın niteliğinin artırılmasına katkı sağlayacak önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Yaşam Kalitesi, Sazova Bilim Kültür ve Sanat Parkı, Kentpark, Eskişehir

¹ Bu makale Prof. Dr. Tülay CENGİZ TAŞLI danışmanlığında Neşe KARAKAYA tarafından ÇOMÜ Mimarlık ve Tasarım Fakültesi'nde tamamlanmış olan "Yaşam Kalitesinin Arttırılmasında Kent Parklarının Önemi: Eskişehir İli Örneğinde İncelenmesi" adlı yüksek lisans tezinden hazırlanmıştır.

The Importance of Urban Park Increasing Quality of Life: The Case of Eskişehir

*

Abstract

The aim of this study was to investigate the effects of the urban park on the quality of life in the Sazova Science Culture and Art Park and the Kentpark sample in the city of Eskişehir. In order to determine the perceptions of the urban parks on the quality of life of the visitors, a questionnaire was applied by random sampling method. As a target audience, 280 visitors to Sazova Science Culture and Art Park and 254 visitors to Kentpark were interviewed and opinions on quality criteria were determined and the relationship between quality of life perceptions was determined. Activities and uses (diversity), accessibility (legibility, accessibility), comfort and image (safety, care, planting), sociability (acquaintance with strangers, spending time with friends etc.), aesthetics and visual attributes (art elements, general admission quality criteria. As a result, according to the quality criteria set for the urban park, meeting the visitor needs of the parks and their qualitative achievements were examined. In most of the determined quality criteria, it was determined that the sampling areas met the standards and had important features in improving the quality of life. The deficiencies in these criteria related to the research area were determined and suggestions were made to contribute to increase the quality of the park.

Keywords *Quality of Life, Sazova Science Culture and Art Park, Kentpark, Eskişehir*

Giriş

Sanayileşmenin ve beraberinde getirdiği kentleşmenin bu denli hızlı yayılması ekosistem üzerinde insan kaynaklı yoğun bir baskı oluşturmuştur (Akınoğlu, 2009; Alpay, Kalaycı ve Birişçi, 2013). Taşıma kapasitesi ve ekolojik temeller düşünülmeden planlanan ve gelişen kentler, göçle birlikte hızlı nüfus artışı ve o şehirlere ulaşım için getirilen yollarla birlikte oluşan düzensiz ve çarpık kentleşmeyle, etrafında bulunan doğal alanları yok ederek, oluşan bölgede yaşayan tüm flora ve faunanın yaşam alanını yok etmektedir (Mumcu, 2002). Çevre politikalarındaki yetersizlik, sürdürülebilir olmayan yapılaşma, yasal olmayan arazi işgalleri çevre koruma çalışmalarının aksamasına ve dolayısıyla yeşil alanların kaybolmasına neden olmaktadır. İnsanoğlunun en temel ilişkilerinden olan insan-doğa ilişkisi yok sayılarak oluşan bu yapay ortamlar insan sağlığı ve kentsel yaşam kalitesini olumsuz yönde etkilemektedir (Melchert 2005; Önder ve Polat, 2012). Yaşam kalitesi; toplum, ekonomi ve çevre ekseninde, yaşam standardı ve çevre kalitesinin karşılıklı etkileşiminde gerçekleşen nesnel ve öznel değerlendirme ölçütleri ile ifade edilmektedir. Yaşam kalitesinin algıya dayalı, esenlik, sağlık, güvenlik, huzur vb. değerleri öznel bileşenlerini oluştururken; yapı çevre, doğal çevre, ekonomik ve sosyal fonksiyon alanları gibi somut değerler ise nesnel bileşenlerini oluşturmaktadır (Emür ve Onsekiz, 2007; Görün ve Kara, 2010). Mekan kalitesi, kişinin yaşam kalitesinin de belirleyicisidir. Kentlerde yaşam kalitesinin sağlanması sağlıklı bir kent yapısının oluşturulması, çağdaş kent ve çevre standartlarının bir kente sağlanmasının yanında, kentli haklarının da herkese sağlanmış olması ile doğrudan ilgilidir (Kabadayı, 2006).

Kentlilerin günlük yaşamlarında bu yöndeki gereksinimlerin karşılanmasında kamusal açık yeşil alanlar büyük önem taşımaktadır. Kamusal açık-yeşil alan kalitesini etkileyen etmenleri ortaya koyarken, kamusal alanların kentlerin önemli bir parçası olduğu ve kentlerin de insanlar için tasarlandığı unutulmamalıdır. Bu çerçeveden bakıldığında, kamusal alan kalite değerlendirmesinin, kişilerin fizyolojik, psikolojik, bilişsel, estetik ve bireysel olarak o mekandan beklentilerinin karşılanmasına bağlı olduğu söylenebilir (Bayram, 2007). Kentsel kamusal açık yeşil alanlardan kent parkları; kentin tüm bireylerinin kullanıcı tercihlerine

yanıt verme, aktif ve pasif rekreasyonel aktiviteleriyle kentlilerin rekreasyonel ihtiyaçlarını karşılama, bireylerin ve toplulukların iletişime geçerek sosyalleşme, kentsel organizasyonları şekillendirme, psikolojik açıdan bireylerin çevreye olan ilgisini arttırma, bilimsel araştırma ve eğitimlerle toplumsal bilinci ve farkındalığı yükselterek kentsel bilinç ve belleğin oluşumuyla birlikte kültürel kimliği toplumsal değerlerin anlaşılmasını sağlama, kentte özel alan – kamusal alan dengesini sağlama, ekolojik sorunlara yanıt vererek fayda sağlama, kentsel flora ve faunanın korunmasına yardımcı olma gibi oldukça fazla fonksiyonu vardır. Temelde ise insanın doğa ile buluşmasını yani insan-doğa ilişkisini sağlama amacıyla oluşturulmuş alanlardır (Varol, 2004; Onur, 2012; Gökyer ve Bilgili, 2014). Tüm bu ekolojik ve sosyal fonksiyonları sağlıklı kent gelişimi ve yaşam kalitesinin arttırılması bakımından oldukça önemlidir (Tekinalp ve Özerk, 2015). Yeşil alan ağının önemli bir parçası olan kent parkları, kent hayatının olumsuz koşullarının insan üzerindeki etkilerini iyileştirici role sahiptir. Kentli yaşamının temel ihtiyaçlarından biri olan rekreatif faaliyetlerde bulunabilmek için kullanılan kent parklarının, yaşam kalitesinin arttırılmasındaki önemi gün geçtikçe artmaktadır. Bu nedenle kent parklarının tasarlanmasında; kalite kriterleri olarak kabul edilen (Afacan, 2015; Alpay vd., 2013; Atabek, 2002; Atalay, 2008; Aykal, Erbaş ve Boran, 2017; Bayram, 2007; Bilgili, 2013; Ceylan, 2007; Emür ve Onsekiz, 2007; Erdönmez ve Akı, 2005; Gökyer ve Bilgili, 2014; Göltürk, 2013; Kurtaslan, 2017; Kabadayı, 2006; Onur, 2012; Önder ve Polat, 2012; Özkır, 2007; Öztürk, 2004; Mumcu, 2002; Tekinalp ve Özerk, 2015; Tiyeek vd., 2016; Türksever,2001; Urban Parks Institute, 2005; Varol, 2004; Yücel, 2005) aktivite ve kullanımlar (çeşitlilik), ulaşılabilirlik (okunaklılık, erişilebilirlik), konfor ve imaj (güvenlik, bakım, bitkilendirme) sosyallik (yabancılarla tanışma, arkadaşlarla birlikte vakit geçirme, sohbet vb), estetik ve görsel nitelikler (sanat öğeleri, genel beğeni) gibi konular rekreasyonel açıdan yaşam kalitesinin arttırılması ve kentlilerin ihtiyaçlarını karşılayan, tüm kullanıcılar için erişilebilir kamusal açık alan yaşamı sunan alanlar olarak önemli bir noktada bulunmaktadır.

Bu bağlamda, Eskişehir kentinde bulunan Sazova Bilim Kültür ve Sanat Parkı ile Kentpark örneğinde yeşil alan ağının önemli bir parçası olan kent parklarının, yaşam kalitesi üzerine olan etkileri araştırmaya konu olmuştur.

Materyal ve Yöntem

Araştırma alanı olarak Eskişehir kent merkezinde bulunan ve yoğun olarak kullanılan kent parklarından biri olan Sazova Bilim Kültür ve Sanat Parkı ile Kentpark olmak üzere 2 büyük park belirlenmiştir (Şekil 1).

Şekil 1. Araştırma Alanlarının Türkiye'deki Konumu (1* Sazova Bilim Kültür ve Sanat Parkı, 2* Kentpark)

Sazova Bilim Kültür ve Sanat Parkı 2008 yılında tamamlanmıştır. Yaklaşık 270.000 m² alan üzerine kurulmuş olan Park alanı içerisinde yaklaşık 23.000 m² gölet, bir adet amfi tiyatro, 17.yy dönemine ait görünümlü müze olarak kullanılan kalyon, 9 m uzunluğunda kayalıkların üzerine yerleştirilmiş olan Nuh'un gemisi ve yaklaşık 2.000 m² alana yerleşik masal şatosu yer almaktadır. Sazova Bilim Kültür ve Sanat Parkı kuzey bölgesinde ise Japon Bahçesi, Çocuk Bilim Merkezi ve Planetaryum ile Hayvanat Bahçesi bulunmaktadır. Park alanında çocukların eğitimine yardımcı olması için hazırlanmış kaldıraç, uçak, insan jiroskobu ve içerisinde değirmen olan havuz tesis edilmiştir. Ayrıca alanda heykel parkı, amfi tiyatro ve meydan tesis edilmiştir. Hayvanat Bahçesinde ise 120 farklı tür kara hayvanının bulunduğu yaşam alanı ve akvaryum alanı

bulunmaktadır. Ayrıca birçok rekreatif faaliyetlerin gerçekleştirileceği alanlar bulunmaktadır.

Diğer araştırma alanı olan Kentpark da 2008 yılında kullanıma açılmıştır. Park yaklaşık 258.000 m² üzerine yerleşmiş olup kafeterya, restoran, büfe bulunmaktadır. Ayrıca kapalı olimpik yüzme havuzu, açık havuz, çocuk havuzu, suni plaj yer almaktadır. Alan içerisinde gölet, ada, çocuk oyun alanı ve engelli çocuk oyun alanı, Arşimet su oyun elemanları, açık hava fitness alanı ve tuvaletler bulunmaktadır. Alanda aynı zamanda padok, açık manej, ahırlar ve 500 m uzunluğunda atla gezinti alanı yer almaktadır.

Araştırmada yöntem olarak, Eskişehir kentinde bulunan Sazova Bilim Kültür ve Sanat Parkı ile Kentpark ziyaretçilerinin yaşam kalitesindeki algılarının saptanması amacıyla rastgele (basit tesadüfi) örneklem yöntemiyle anket yapılmıştır. Hedef kitle olarak Sazova Bilim Kültür ve Sanat Parkı'na gelen ziyaretçilere 280 adet, Kentpark ziyaretçilerine 254 adet demografik, çoktan seçmeli, likert ölçeği ve açık uçlu soru tiplerinde toplam 34 sorudan oluşan anket yapılarak ziyaretçilerin kalite kriterlerine ilişkin görüşleri saptanmış ve ziyaretçilerin yaşam kalite algıları arasındaki ilişki ortaya konulmuştur. Yapılan ankette, Sazova Bilim Kültür ve Sanat Parkı ve Kentpark içinde aktivite ve kullanımlar (çeşitlilik), ulaşılabilirlik (okunaklılık, erişilebilirlik), konfor ve imaj (güvenlik, bakım, bitkilendirme) sosyallik (yabancılarla tanışma, arkadaşlarla birlikte vakit geçirme, sohbet vb), estetik ve görsel nitelikler (sanat öğeleri, genel beğeni) kalite kriterleri olarak belirlenmiş (Şekil 2) (Şekil 3) ve bu kriterlerle ilgili toplam 34 soru ziyaretçilere sorulmuştur. Yapılan anketler analiz edilerek parkların kalite kriterleri istatistiki olarak değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular sonucunda parkların yaşam kalitesine olan etkisi nicelik ve nitelik olarak ortaya konulmuştur.

Demografik Yapı ile İlgili Sorular	
	Cinsiyetiniz nedir?
	Kaç yaşındasınız?
	Eğitim durumunuz nedir?
	Eskişehir'de mi ikamet etmektesiniz?
Aktivite ve Kullanımlar Kriteri ile İlgili Sorular	
	Park içerisinde hangi faaliyetlere katıldınız?
	Park içerisinde yetersiz bulduğunuz faaliyet ve olanaklar nelerdir?
	Parka kimlerle geldiniz?
	Parka geliş sıklığınız nedir?
	Parkta ne kadar süre kalıyorsunuz?
	Parka geldiğiniz için kendinizi daha iyi / rahatlamış / dinlenmiş hissediyor musunuz?
	Park içerisinde bulunmasından rahatsızlık duyduğunuz bir faaliyet alanı var mıdır?
Ulaşılabilirlik Kriteri ile İlgili Sorular	
	Park içerisindeki yolları yeterli buluyor musunuz?/Park içinde gitmek istediğiniz yerlere kolayca gidebildiniz mi?
	Park alanına hangi araçla geldiniz?
	Park alanına gelişiniz ne kadar sürenizi aldı?
	Özel aracınızla geldiyseniz otopark alanlarını yeterli buluyor musunuz?
Okunaklılık	Park içerisindeki yönlendirme ve bilgilendirme tabelalarını yeterli buluyor musunuz?
Erişilebilirlik	Park içinde ulaşım özel ihtiyaçları olan insanlar (engelli ve yaşlı bireyler gibi) için uygun mudur?
	Bu park özel ihtiyaçları olan insanların (engelli ve yaşlı bireyler gibi) kullanımı için uygun ve yeterli midir?
Konfor ve İmaj Kriteri ile İlgili Sorular	
	Sizin için bu park yeterince konforlu bir park mı?
	Parkın imajı hakkında nasıl bir değerlendirme yaparsınız?
Güvenlik	Herhangi bir güvenlik sorunuyla karşılaştınız mı? Karşılaştıysanız bu nedir?
	Park içerisindeki aydınlatmayı yeterli buluyor musunuz?
Ekolojik	Park alanındaki bitkilendirmeyi yeterli buluyor musunuz?
	Size göre parkın bitkilendirmesi yeterince renkli midir?
Bakım	Bu parkın bakımı ile ilgili düşünceniz nedir?
	Size göre parkta hangi bakım sorunları var?
Sosyallik Kriteri ile İlgili Sorular	
	Sizce bu park toplanma ve buluşmalar için iyi ve yeterli bir park alanı mıdır?
	Park içerisinde diğer kullanıcılarla hiç iletişim kurduunuz mu?
Estetik ve Görsel Nitelikler Kriteri ile İlgili Sorular	
Sanat Öğeleri	Park içinde bulunan sanat öğelerinin varlığı ile ilgili düşünceniz nedir?
Genel Beğeni	Parkın genel görüntüsü ile ilgili aşağıdaki kriterlere göre 1-5 aralığında puanlandırma yapınız.
	Uyumlu - Uyumuz
	Doğal - Yapay
	Açıklık/Ferah - Karmaşık
	Düzenli - Düzensiz
	Manzarası Güzel - Manzarası Kötü
	Bu parkla ilgili genel bir değerlendirme yaparsanız parka puanınız 10 üzerinden kaç olurdu?

Şekil 2. Park ziyaretçilerine sorulan anket sorularının değerlendirme kalite kriterleri ile ilişkisi

Şekil 3. Değerlendirilmeye Alınan Kalite Kriterleri (Anonim, 2019'dan yararlanılarak oluşturulmuştur)

Bulgular ve Tartışma

Araştırmada anket çalışmasına katılan ziyaretçilerin demografik yapı değerlendirmesinde; Sazova Bilim Kültür ve Sanat Parkı'nda ankete katılan 280 ziyaretçinin %52'si erkek ve %48'lik kısmını ise kadın ziyaretçiler oluşturmuştur. Kentpark ziyaretçilerinden ankete katılan 254 ziyaretçinin %51'i erkek ve %49'luk kısmını ise kadın ziyaretçiler oluşturmuştur. Parka gelen ziyaretçilerde cinsiyet dağılımının orantısız olmadığı görülmektedir. Her iki parkın ziyaretçilerinin %75'i Eskişehir'de ikamet etmekte olup aidiyet duygusunun parkı kullanmada etken olduğunu göstermektedir. Aynı zamanda kalan %25'lik kısım ise turist olarak Eskişehir'e gelen ziyaretçi olup, parkın dışarıdan gelenler için de dikkat çekici oranda olduğu görülmektedir.

Sazova Bilim Kültür ve Sanat Parkı ziyaretçilerini % 46'sı 31-45 yaş aralığında, % 35'ini ise 17-30 yaş aralığında daha çok genç ve orta yaş ziyaretçiler oluşturmaktadır. 12-16 yaş aralığında %2 ve 65 yaş ve üzeri ziyaretçi oranı ise %2'dir. Sazova Bilim Kültür ve Sanat Parkı hakkında rastgele örneklemeyle yapılan ankete katılan ziyaretçilerin % 62'lik ora-

nının yükseköğretim mezunu, %19'u lise mezunu, %14'ü lisansüstü veya doktora mezunu, %3'ü ortaöğretim, %2'si ise ilköğretim mezunu olan ziyaretçilerdir. Kentpark örneğinde ise ziyaretçilerin %61'i 26-45 yaş aralığında, %18'i ise 17-25 yaş aralığında daha çok genç ve orta yaş ziyaretçiler oluşturmaktadır. 45-65 yaş aralığında olan kullanıcı oranı ise %19'dur. 12-16 yaş aralığında %2 ve 65 yaş ve üzeri ziyaretçi oranı ise %2'dir. Ankete katılan ziyaretçilerin % 67'lik oranının yükseköğretim mezunu, %16'sı lise mezunu, %9'u lisansüstü veya doktora mezunu, %6'sı ortaöğretim, %2'si ise ilköğretim mezunu olan ziyaretçilerdir.

Aktivite ve kullanımlar kriterinde değerlendirilen Sazova Bilim Kültür ve Sanat Parkı içinde ziyaretçilerin en az katıldığı aktiviteler sırasıyla engelli çocuk oyun grubunu kullanmak (%1,4) spor yapmak (%16,8), gölet üzerindeki aktivitelere katılmak (%7,9), gazete kitap okumak (%17,9) ve amfi tiyatrodaki etkinliklere (%26,2) katılmaktır. Bu aktiviteler dışında kalan dinlenmek (%65,6), parkı gezmek (%94,6), çocuk oyun alanını kullanmak (%44,8), fotoğraf çekmek veya çektirmek (%66,3), cafe-restorantlardan faydalanmak (%69,5), masal şatosunu gezmek (%71), Nuh'un gemisini gezmek (%66,7), Hayvanat Bahçesini gezmek (%64,5), Akvaryumu gezmek (%75,3), Japon Bahçesini gezmek (%47) ve sosyalleşmek (%45,2) (arkadaş buluşmaları vb.) gibi aktivitelerin her biri en az %40 katılım oranına sahiptir. Kentpark içinde kullanıcıların en az katıldığı aktiviteler ise sırasıyla engelli çocuk oyun grubunu kullanmak (%2,6) gazete kitap okumaktır (%13,9). Yüzme havuzundan faydalanmak (%21,7), plajdan faydalanmak (%21,7) spor yapmak (fitness ve yürüyüş/koşu yapmak) (%23,5), hara ve at koşu yolunda vakit geçirmek (%26,1) katılım sağlanan diğer aktivitelerdendir. Bu aktiviteler dışında kalan dinlenmek (%65,2), parkı gezmek (%93), çocuk oyun alanını kullanmak (%44,3), fotoğraf çekmek veya çektirmek (%62,6), kafe-restorantlardan faydalanmak (%60,9), sosyalleşmek (%40,9) (arkadaş buluşmaları vb.) gibi aktivitelerin her biri en az %40 katılım oranına sahiptir. Her iki park içerisinde bulunan aktivitelere katılımları ile ilgili anket sorusunun sonucunda ziyaretçiler her iki parkta da dinlenmek, parkı gezmek, çocuk oyun alanını kullanmak, fotoğraf çekmek veya çektirmek, kafe-restorantlardan faydalanmak ve sosyalleşmek en fazla katılımcı oranına sahip rekreatif faaliyetlerdir. Tüm bu faaliyetler ziyaretçilerin bireysel ve toplu olarak gerçekleştirebildikleri ve gerçekleştirirken park

içinde bulunmaktan memnuniyet duydukları aktiviteler olarak belirtilmiştir. Her iki park içinde söylenebilecek diğer bir değerlendirme ise iki park içinde de bulunan aktivite ve faaliyetlerin katılım oranlarının çok yüksek olması parklarda bulunan temaların ziyaretçiler tarafından be-nimsendiği ve temaların kullanışlı olduğunu göstermektedir.

Aktivite ve kullanım kriterinde Sazova Bilim Kültür ve Sanat Parkı içinde çoktan seçmeli sunulan yetersiz faaliyet ve olanaklarda ziyaretçilerin %38,4'lük kısmı parkta faaliyet ve olanak eksikliği görmezken, %30,8'i oturma alanlarını, %29,4'ü tuvaletlerin sayısını, %16,1'i engelliler için çocuk oyun aletlerini, %14,3'ü spor alanlarını, %9,7'si yön tabelalarını, %9,3'ü çocuk oyun alanlarını, %7,5'i mescit sayısını ve %2,2'si yürüyüş yollarını yeterli bulmamaktadır. Bununla birlikte Kentpark içinde ziyaretçilerin %38,3'lük kısmı parkta faaliyet ve olanak eksikliği görmezken, %26,1'i oturma alanlarını, %28,7'si tuvaletlerin sayısını, %16,5'i engelliler için çocuk oyun aletlerini, %10,4'ü spor alanlarını, %7,8'i yön tabelalarını, %15,7'si çocuk oyun alanlarını, %8,7'si mescit sayısını ve %1,7'si yürüyüş yollarını yetersiz bulmaktadır. Ayrıca tüm bunlardan ayrı olarak Kentpark içinde eksikliğini gördükleri faaliyet ve olanak belirtilmesi istendiğinde; ağaçlandırma alanlarını, bisiklet yolunu, çöp kularlarını ve otopark alanlarını eksik bulduğunu belirten ziyaretçiler bulunmaktadır.

Aktivite ve kullanım kriter değerlendirmesinde parkta geçirilen vakit ise her iki parkta da çoğunlukla yeterli sürede olup, Sazova Bilim Kültür ve Sanat Parkında %84'lük oranda, Kentparkta ise %83'lük oranda 1-3 saat arasındadır. Sazova Bilim Kültür ve Sanat Parkında 3 saatten fazla kalınma oranı %13, 1 saatten az kalınma süresi ise %3'tür. Kentparkta ise 3 saatten fazla kalınma oranı; %14, 1 saatten az kalınma oranı ise; %3'tür.

Aktivite ve kullanım kriterinde Sazova Bilim Kültür ve Sanat Parkında ziyaretçilerin %94'lük gibi önemli bir kısmı kendilerini daha iyi/ rahatlamış/ dinlenmiş hissettiklerini belirtmiştir. Kalan %6 ise hayır cevabını vererek kendilerini daha iyi/rahatlamış/dinlenmiş hissetmediklerini belirtmişlerdir. Kentpark ziyaretçilerin %96'sı kendilerini daha iyi/ rahatlamış/ dinlenmiş hissettiklerini seçmiş, %4 ise kendilerini daha iyi/rahatlamış/dinlenmiş hissetmediklerini ifade etmişlerdir. Sazova Bilim Kültür ve Sanat Park'ında yapılan anket çalışmasında ziyaretçilerin %90'lık kısmı parktaki herhangi bir faaliyet alanı varlığından rahatsızlık

duymazken kalan %10'luk kısmın %4,8'i Hayvanat Bahçesinden rahatsızlık duyduğunu belirtmiş, %2,2'si herhangi bir açıklamada bulunmamıştır. Kentpark içinde ziyaretçilerin %92'si rahatsızlık duydukları herhangi bir faaliyet alanı bulunmadığını ifade etmiş, %8'i ise evet cevabını vermişlerdir. Evet cevabını veren ziyaretçiler başta Hara olmak üzere (%2,6), parkın yer döşemeleri ve bazı donatılardan ('bisiklet görünümlü çiçeklik' gibi) rahatsızlık duyduğunu belirtmiştir.

Aktivite ve kullanım kriterinde ziyaretçiler Sazova Bilim Kültür ve Sanat Parkını daha çok sosyalleşebildikleri bir alan olarak kullanmakta olup bu nedenle; çoktan seçmeli sunulan anket şıklarında %84,2'lik gibi büyük bir kısmı parka ailesiyle, %68,5'lik kısmı da arkadaşlarıyla gelmeyi tercih etmektedir. Kentpark için ise bu oranlar %87,8 ailesiyle, %67'si arkadaşlarıyla, %34,8 yalnız, %24,3 kız/erkek arkadaşıyla, %9,6'sı ise sadece çocuğuyla-torunuyla yanıtını vermiştir. Ziyaretçilerin % 53'lük kısmı Sazova Bilim Kültür ve Sanat Parkı'na yılda 1-2 defa , %33,7'lik kısmı ayda en az 1 defa gelirken %6,1'lik kısmı ise parka ilk defa geldiklerini belirtmiştir. Kentpark'a gidiş sıklığı ise %43,5 oranla yılda 1-2 defa, %38,3 oranla ayda en az 1 defa, %12,2 haftada en az 1 defa, %6,1 ise her gün gittiğini belirtmiştir.

Ulaşılabilirlik kriterinde Sazova Bilim Kültür ve Sanat Parkı ziyaretçilerin %62'si park içindeki yolların yeterli olduğunu, ancak %33'lük kısım ise kısmen yeterli bulurken %3'lük oranda ziyaretçi ise yolların kısmen yetersiz olduğu yanıtını vermiştir. %2 oranında ise ziyaretçilerin park içerisindeki yolları yetersiz yanıtını seçmişlerdir. Kentpark ziyaretçilerinin %75'i park içindeki yolların yeterli olduğunu, %23'lük kısım kısmen yeterli olduğunu bulmuştur. %2'lik oranda ziyaretçi park yollarına kısmen yetersiz yanıtını vermiş, hiçbir ziyaretçi park içerisindeki yollara yetersiz yanıtını vermemiştir.

Ulaşılabilirlik kriteri değerlendirmesinde Sazova Bilim Kültür ve Sanat Park alanına ziyaretçiler; %85,7 oranında özel araçlarıyla parka gelirken, belediye otobüsü %16,8, minibüsle %12,5, yaya olarak %11,8 ve bisikletle %7,2, tur otobüsü %2,9, taksikle %2,9 oranında parka gelmeyi tercih edenler de bulunmaktadır. Sazova Bilim Kültür ve Sanat Parkına geliş süresi olarak 11-29 dk. aralığı %66 oranla çoğunluktadır. 10 dk ve daha az sürede parka ulaşan ziyaretçi oranı %20, 30-59 dk. arasında ulaşan ziyaretçi oranı %10 ve 1 saatten daha fazla sürede parka ulaşan ziya-

retçi oranı %4'tür. Sazova Bilim Kültür ve Sanat Parkına özel aracıyla gelen ziyaretçilerin %48'lik kısmı otopark alanını yeterli bulurken, %35'i kısmen yeterli, %6'sı kısmen yetersiz, %11 oranında ziyaretçi ise otopark alanını yetersiz bulmuştur. Kentpark'a ise ziyaretçiler; %85,2 oranında özel araçlarıyla parka gelirken, tramvayla gelen ziyaretçilerin oranı %24,3, yaya olarak gelen ziyaretçilerin oranı ise %19,1'dir. Bisikletle %15,7, belediye otobüsü ile %9,6, minibüsle %6,1, taksiyle %3,5 oranında parka gelmeyi tercih edenler de bulunmaktadır. Kentpark'a geliş süresi olarak 11-29 dk. aralığı %64 oranla çoğunluktadır. 10 dk ve daha az sürede parka ulaşan ziyaretçi oranı %24, 30-59 dk. arasında ulaşan ziyaretçi oranı %10 ve 1 saatten daha fazla sürede parka ulaşan ziyaretçi oranı %2'dir. Kentpark'a özel aracıyla gelen ziyaretçilerin %42'lik kısmı otopark alanını yeterli bulurken, %33'ü kısmen yeterli, %8'i kısmen yetersiz, %17 oranında ziyaretçi ise otopark alanını yetersiz bulmuştur.

Ulaşılabilirlik kriteri okunaklılık alt kriterinde Sazova Bilim Kültür ve Sanat Park'ı içindeki yönlendirme ve bilgilendirme tabelaları ziyaretçiler tarafından %58 oranında yeterli bulunmaktadır. %34'lük kısmı kısmen yeterli, %5'lik kısmı kısmen yetersiz, %3'lük kısmı ise yetersiz cevabını vermiştir. Park genel haritası ise ziyaretçiler tarafından park içinde eksiklik olarak ifade edilmektedir. Kentpark içindeki yönlendirme ve bilgilendirme tabelaları %71,3 oranında yeterli bulunmaktadır. Ziyaretçilerin %20,9'lük kısmı kısmen yeterli, %5,2'lik kısmı kısmen yetersiz, %2,6'lık kısmı ise yetersiz cevabını vermiştir.

Ulaşılabilirlik kriteri erişilebilirlik alt kriterinde Sazova Bilim Kültür ve Sanat Park'ı her yönüyle özel ihtiyaçları olan bireyler için (engelli ve yaşlı bireyler gibi) uygun olduğunu ifade eden ziyaretçi oranı %50 kalan kısım parkın özel ihtiyaç sahibi bireyler için kısmen uygun %43 oranında, kısmen uygun değil %5 oranında ve uygun değil %2 oranında ifade etmişlerdir. Bu koşullardan önemli kriterlerden olan park içindeki ulaşım da ayrıca incelendiğinde oranların parkın genel kullanımı için verilen oranlarla benzer olduğu görülmekte olup, ulaşımın özel ihtiyaçları olan bireyler için %52 uygun olduğu belirtilirken, %41 oranında kısmen uygun, %4 oranında kısmen uygun değil ve %3 oranında uygun değil olarak belirtilmiştir.

Kentpark'ın özel ihtiyaçları olan bireyler için (engelli ve yaşlı bireyler gibi) uygun olduğunu ifade eden ziyaretçi oranı %59 iken kalan kısım

parkın özel ihtiyaç sahibi bireyler için kısmen uygun %38, kısmen uygun değil %2 ve uygun değil %1 olarak belirtmişlerdir. Bu koşullardan önemli kriterlerden biri olan park içindeki ulaşım da ayrıca incelendiğinde oranların parkın genel kullanımı için verilen oranlarla benzer olduğu görülmekte olup, ulaşımın özel ihtiyaçları olan bireyler için %62 uygun olduğu belirtilirken, %30 oranında kısmen uygun, %4 kısmen uygun değil ve %4 uygun değil olarak ifade edilmiştir.

Konfor ve imaj kriteri değerlendirmesinde Sazova Bilim Kültür ve Sanat Park'ı ziyaretçiler için yeterince konforlu bir park olup, ziyaretçiler %57 oranında konforlu bir park, %37 oranında da kısmen konforlu olarak ifade etmişlerdir. Parkın kısmen konforlu olmadığını %5 oranında ve konforlu olmadığını ifade eden kullanıcılar %1 oranındadır. Kentpark'ta bu oranlar; %57 oranında konforlu bir park, %39 oranında da kısmen konforlu olarak ortaya çıkmıştır. Parkın kısmen konforlu olmadığını %2 oranında ve konforlu olmadığını ifade eden kullanıcılar %2 oranındadır.

Konfor ve imaj kriterini değerlendirmek için sorulan Sazova Bilim Kültür ve Sanat Park'ının imajı ise %55 oranında çok iyi olarak nitelendirilmiştir. Ziyaretçilerin %39'u iyi, %6'sı ise orta olarak değerlendirmiştir. Kötü cevabı ise verilmemiştir. Kentpark'ın imajı için değerlendirme sonucunda ise ziyaretçiler %46 oranında çok iyi olarak nitelendirilmiştir. Ziyaretçilerin %50'si iyi, %4'ü ise orta olarak değerlendirmiştir. Kötü cevabı ise verilmemiştir.

Konfor ve imaj kriteri güvenlik alt kriterinde Sazova Bilim Kültür ve Sanat Park'ı içinde herhangi bir güvenlik sorunuyla karşılaşmayan ziyaretçilerin oranı %95'tir. Kalan %5'lik oran güvenlik sorunuyla karşılaştığını belirtmiştir. Güvenlik sorunu ile karşılaştığını belirten kullanıcıların %1,1'lik kısmı yabancı ülke vatandaşlarının varlığını, şahit oldukları bir şiddet vakasına zamanında müdahale edilemediğini ve bisikletle parka girilemediği için bisikletlerinin güvenliğinden endişe ettiklerini belirtmişlerdir. Kentpark içinde herhangi bir güvenlik sorunuyla karşılaşmayan ziyaretçilerin oranı ise %96'dır. Kalan %4'lük oran güvenlik sorunuyla karşılaştığını belirtmiştir. %2'lik oran güvenlik sorunuyla karşılaştığını belirtmiş ancak bir açıklamada bulunmamış, %2'lik kısım ise rahatsızlık duydukları bireylerin varlığını ve hafta sonları ambulans ve polis ekibinin park girişinde bulunmamasını güvenlik sorunu olarak ifade etmişlerdir.

Konfor ve imaj kriteri güvenlik alt kriterinde Sazova Bilim Kültür ve Sanat Park'ında ziyaretçilerin park içi aydınlatmayı yeterli bulma oranı %74'tür. %22'lik kısım kısmen yeterli cevabı verirken %4'lük kısım kısmen yetersiz bulmuşlardır. Alan aydınlatmasını yetersiz gören ziyaretçi bulunmamaktadır. Kentpark içinde ziyaretçilerin park aydınlatmasını yeterli bulma oranı ise %74'tür. Ziyaretçilerin %22'lik kısmı kısmen yeterli cevabı verirken, %4'lük kısmı kısmen yetersiz, %1'lik kısmı ise yetersiz yanıtını vermiştir.

Konfor ve imaj kriteri ekolojik alt kriterinde Sazova Bilim Kültür ve Sanat Park'ında park alanındaki bitkilendirmenin yeterli olduğunu ifade eden ziyaretçi oranı %76, kısmen yeterli olduğunu ifade eden ziyaretçi oranı %19, yetersiz olduğunu ifade eden ziyaretçi oranı %2 ve yetersiz olduğunu ifade eden ziyaretçi oranı %3'tür. Kentpark'ta bitkilendirmenin yeterli olduğunu ifade eden ziyaretçi oranı %75, kısmen yeterli olduğunu ifade eden ziyaretçi oranı %21, yetersiz olduğunu ifade eden ziyaretçi oranı %2 ve yetersiz olduğunu ifade eden ziyaretçi oranı %2'dir. Sazova Bilim Kültür ve Sanat Park'ının bitkilendirmesinin yeterince renkli bulunduğunu düşünen ziyaretçi oranı ise %60 kısmen renklerin yeterli olduğunu düşünen ziyaretçi oranı ise %34'tür. Kısmen renksiz bulan ziyaretçi oranı %4, renksiz bulan ziyaretçi oranı ise %2'dir. Kentpark'ta bitkilendirmesinin yeterince renkli olduğunu düşünen ziyaretçi oranı ise %56'sı kısmen renkli olduğunu düşünen ziyaretçi oranı ise %38'dir. Kısmen renksiz bulan ziyaretçi oranı %3, renksiz bulan kullanıcı oranı ise %3'tür.

Konfor ve imaj kriteri bakım alt kriterinde Sazova Bilim Kültür ve Sanat Park'ının bakımlı olduğunu ifade eden ziyaretçi oranı % 88 ve parkta herhangi bir bakım sorunu görmeyen ziyaretçi oranı ise % 68'dir. Parkın bakımlılığını orta olarak derecelendiren ziyaretçi oranı %11, yetersiz olarak değerlendiren ziyaretçi oranı ise %1'dir. Park içinde bakım sorunu olarak ifade edilen başlıca konular %17,6 oranı ile çocuk oyun alanında bulunan oyuncakların bakımsız ve hasarlı olduğu, %10,4 oranı ile yürüyüş yollarının onarıma ihtiyacı olduğu konularıdır. Park içerisinde bulunan banklar ve oturma elemanlarının hasarlı olması %6,1, etrafta çöp var %5, parkta hayvan pislikleri var %4,3, yeşil alanlar pis ve bakımsız %2,5, park duvar ve yapıları bakımsız ve karalanmış yanıtını veren kullanıcı oranı %0,7'dir. Kentpark için ise kullanıcılar %82 oranında ba-

kımlı olduğunu ifade etmiş, %17'si kısmen bakımlı cevabını vermişlerdir. Bakımsız bulan ziyaretçi oranı ise %1'dir. Kentpark'ta bakım sorunu olarak görülen başlıca konular %9,6 banklar ve oturma elemanlarının hasarlı olması, %8,7 çocuk oyun alanlarının hasarlı olması, %7 yürüyüş yollarının onarıma ihtiyacı olması ile ilgilidir. Parkta herhangi bir bakım sorunu göremediğini belirten kullanıcı oranı ise %77,4'tür. Parkta hayvan pislikleri var %4,3, etrafta çöp var %4,3, yeşil alanlar pis ve bakımsız %1,7, park duvar ve yapıları bakımsız ve karalanmış %0,9 yanıtını veren ziyaretçiler de bulunmaktadır.

Sosyallik kriterinde Sazova Bilim Kültür ve Sanat Park'ında %64,2 oranında ziyaretçiler için iyi bir toplanma ve buluşma alanı olarak ifade edilmiştir. Buluşma alanı olarak parkı kısmen yeterli bulan ziyaretçilerin oranı %29, kısmen yetersiz bulan ziyaretçilerin oranı %4,3, yetersiz bulan ziyaretçilerin oranı ise %2,5'tir. Kentpark'ta %67 oranında ziyaretçiler için iyi bir toplanma ve buluşma alanı olarak ifade edilmiştir. Buluşma alanı olarak parkı kısmen yeterli bulan ziyaretçilerin oranı %29, kısmen yetersiz bulan ziyaretçilerin oranı %2, yetersiz bulan ziyaretçilerin oranı ise %2'dir. Sazova Bilim Kültür ve Sanat Park'ında ziyaretçilerin %51'lik oranı parkta diğer ziyaretçilerle iletişime geçtiklerini ifade etmişlerdir. Parkın buluşmalar için uygun ve yeterli olması ve anket katılımcılarının yarısının diğer ziyaretçilerle iletişime geçmiş olması park içinde sosyalleşme imkanının bulunduğunu ifade edebilmektedir. Kentpark'ta ziyaretçilerin %60'lik oranı parkta diğer ziyaretçilerle iletişime geçtiklerini ifade etmişlerdir. Parkın buluşmalar için uygun ve yeterli olması ve park ziyaretçilerinin yarısından fazlasının diğer ziyaretçilerle iletişime geçmiş olması park içinde sosyalleşme imkanının bulunduğunun göstergesidir.

Estetik ve görsel nitelikler kriteri sanat öğeleri alt kriterinde ziyaretçiler Sazova Bilim Kültür ve Sanat Park'ının park içinde bulunan sanat öğelerini %69 oranında beğendiğini, %25 oranında kısmen beğendiğini, %4 oranında kısmen beğenmediğini, %2 oranında beğenmediğini belirtmişlerdir. Kentpark'ta bulunan ziyaretçiler ise park içinde bulunan sanat öğelerini %60 oranında beğendiğini, %29 oranında kısmen beğendiğini, %8 oranında kısmen beğenmediğini, %3 oranında beğenmediğini belirtmişlerdir.

Estetik ve görsel nitelikler kriteri genel beğeni alt kriterinde Sazova Bilim Kültür ve Sanat Park'ının genel beğeni kriteri değerlendirildiğinde

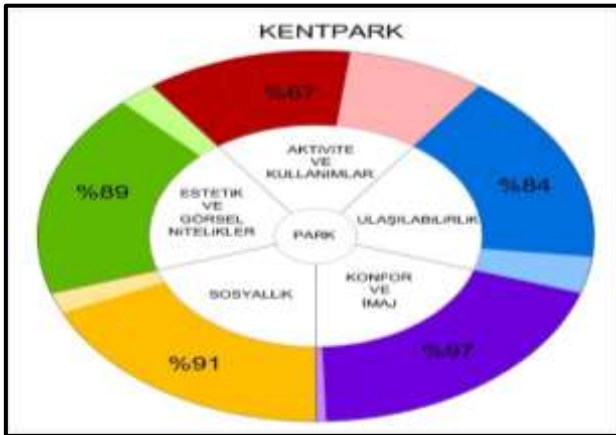
parkın 5 puan üzerinden değerlendirildiğinde ortalama sonuçların 4 puan, 10 puan üzerinden değerlendirildiğinde ise 7-9 puan arası olduğu görülmektedir. Sazova Bilim Kültür ve Sanat Parkı'nın genel görüntüsüyle ilgili puanlamada, "uyumlu/uyumsuz" değerlendirmesi %54,1 oranında uyumlu, "doğal/yapay" değerlendirmesinde %43,7 oranında doğal, "açık-ferah/karmaşık" değerlendirmesinde %59,9 oranında açık/ferah, "düzenli/düzensiz" değerlendirmesinde %54,5 oranında düzenli, manzarasının "güzel/kötü" olarak değerlendirmesinde %52,3 oranında manzarasının güzel olduğu ifade edilmiştir. Parkın genel değerlendirmesi 10 üzerinden puanlama şeklinde değerlendirildiğinde ise ziyaretçilerin %55,2'si 7-9 puanlamasıyla 'İyi', %35,8'i 10 puanlamasıyla 'Çok İyi', %9'u ise 4-6 puanlamasıyla 'Orta' puanlamasında bulunmuşlardır. Kentpark'ın genel beğeni kriteri değerlendirildiğinde ise parkın 5 puan üzerinden değerlendirildiğinde ortalama sonuçların 4 puan, 10 puan üzerinden değerlendirildiğinde ise 7-9 puan arası olduğu görülmektedir. Parkın genel görüntüsüyle ilgili puanlamada, "uyumlu/uyumsuz" değerlendirmesi % 53 oranında uyumlu, 'doğal/yapay' değerlendirmesinde %45,2 oranında doğal, 'açık-ferah/karmaşık' değerlendirmesinde %58,3 oranında açık/ferah, 'düzenli/düzensiz' değerlendirmesinde %59,1 oranında düzenli, manzarasının "güzel/kötü" olarak değerlendirmesinde %53,9 oranında manzarasının güzel olduğu ifade edilmiştir. Parkın genel değerlendirmesi 10 üzerinden puanlama şeklinde değerlendirildiğinde ise kullanıcıların %61,7'si 7-9 puanlamasıyla 'İyi', %27,8'i 10 puanlamasıyla 'Çok İyi', %9,6'sı 4-6 puanlamasıyla 'Orta', %0,9'u ise 1-3 puanlamasıyla 'Kötü' puanlamasında bulunmuşlardır.

Sazova Bilim Kültür ve Sanat Parkı'nın kalite kriterleri genel değerlendirmesi yapıldığında; "Aktivite ve kullanımlar (çeşitlilik)" kriteri genel değerlendirme oranı %79'dur. "Ulaşılabilirlik (okunaklılık, erişilebilirlik)" kriteri genel değerlendirme oranı %80, "Konfor ve imaj (güvenlik, bakım ve yeşil alan)" kriteri genel değerlendirme oranı %96, "Sosyalite (yabancılarla tanışma, arkadaşlarla birlikte vakit geçirme, sohbet vb)" kriteri genel değerlendirme oranı %84'tür. "Estetik ve görsel nitelikler (sanat öğeleri, genel beğeni)" kriteri genel değerlendirme oranı ise %92'dir (Şekil 4).

Şekil 4. Sazova Bilim Kültür ve Sanat Parkı'nın kalite kriterleri genel değerlendirme sonuçları

Kentpark'ın kalite kriterleri genel değerlendirme sonuçları ise Şekil 4'de verilmiştir. Aktivite ve kullanımlar (çeşitlilik) kriteri genel değerlendirme oranı %67'dir. Ulaşılabilirlik (okunaklılık, erişilebilirlik) kriteri genel değerlendirme oranı %84, Konfor ve imaj (güvenlik, bakım ve yeşil alan) kriteri genel değerlendirme oranı %97, Sosyallik (yabancılarla tanışma, arkadaşlarla birlikte vakit geçirme, sohbet vb) kriteri genel değerlendirme oranı %91'dir. Estetik ve görsel nitelikler (sanat öğeleri, genel beğeni) kriterleri genel değerlendirme oranı ise %89'dur.

Şekil 5. Kentpark'ın kalite kriterleri genel değerlendirme sonuçları

Araştırma alanında kalite kriterlerinin değerlendirilmesi sonucunda bazı eksiklikler tespit edilerek, parkın niteliğinin artırılmasına katkı sağlayacak önerilerde bulunulmuştur.

Bu bağlamda, kullanıcıların otopark alanını yeterli düşünmesi bu nedenle özel araçlarla gelmeyi tercih etmeleri ve toplu taşıma ile ulaşımın yeterince kolay olmadığı düşünülmesi ayrıca Park girişlerinin yeterli olmaması nedeniyle yaya olarak ulaşımın tercih edilmemesine sebep olmaktadır. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Ziraat Fakültesi tarafında mevcut bulunan kapının (Parkın güney aksında) kullanıma açılması ve Hayvanat Bahçesi yanında bulunan yolun olduğu kısımda (Parkın kuzey aksında) yayalar için yeni bir giriş kapısı açılması alanın girişlerini yayalar için kolaylaştıracaktır. Ayrıca park içerisinde bulunan yönlendirme tabelalarının sıklaştırılması ve park girişlerine genel tanıtım amacıyla bir harita yerleştirilmesi kullanıcıların park içinde bulunan faaliyetleri seçmelerine ve zamanlarını planlamalarına kolaylık sağlayacaktır. Parkın konfor ve imajının yüksek değerlerde olmasının yanı sıra Hayvanat Bahçesinin varlığının bazı kullanıcıları psikolojik olarak rahatsız ettiği belirlenmiştir. Hayvanat Bahçesi hakkında yerel basında çıkan olumsuz haberlerin Park kullanıcıların dikkatini çektiği ve konu ile ilgili yetkililerin hassasiyetinin artırılması gerekliliği de kullanıcıların ifadelerinden de anlaşılmaktadır.

Sonuç

Araştırmada Eskişehir'in en yoğun ve büyük parklarından olan Sazova Bilim Kültür ve Sanat Parkı ile Kentparkı yaşam kalite kriterleri açısından incelenmiştir. Sonuç olarak, Sazova Bilim Kültür ve Sanat Parkı ve Kentparkı; aktivite ve kullanımlar, çeşitlilik, ulaşılabilirlik, okunaklılık ve erişilebilirlik, konfor ve imaj, güvenlik, bakım, sosyallik, estetik ve görsel nitelikler, sanat öğeleri ve genel beğeni gibi kriterler analiz edilerek, park standartlarını karşıladığı saptanmıştır. Sazova Bilim Kültür ve Sanat Parkı ile Kentpark'ın, kullanıcıların ve aynı zamanda kentin yaşam kalitesini olumlu yönde etkilediği, kentlilerin rekreatif ihtiyaçlarını büyük bir oranda karşılayarak, kent imajına ve kimliğine katkı sağlayarak kullanıcıların beklenti ve ihtiyaçlarına büyük oranda cevap vermekte olduğu belirlenmiştir. Kent merkezinde bulunan tüm açık yeşil alanlarla

birlikte Sazova Bilim Kültür ve Sanat Parkı ve Kentpark'ı kentliler tarafından yoğun kullanılan kamusal mekan olarak büyük bir önem kazanmış ve kullanıcıların iyi vakit geçirerek dinlenip yenilenebilecekleri, doğa ile iç içe zaman geçirebilecekleri, güvenli ve konforlu bir mekan kimliğini kazanmıştır.

Yapılan bu araştırma ve birçok araştırmanın da (Yücel, 2005; Ceylan, 2007; Emür ve Onsekiz, 2007; Önder ve Polat, 2012; Bilgili, 2013; Afacan, 2015; Tekinalp ve Özerk, 2015; Tiyek, Eryiğit ve Baş, 2016; Aykal vd., 2017; Kurtaslan, 2017) ifade ettiği gibi kent parkları yaşam kalitesine pozitif yönde etki eden önemli mekanlardır. Bu mekanların kaliteli yaşam alanlarına dönüştürülmesi için belirli kriterler belirlenerek değerlendirilmesi ölçülebilirliğini sağlamaktadır. Bu kapsamda araştırmada Yücel (2005), Bilgili (2013), Afacan (2015), Tekinalp ve Özerk (2015) Tiyek vd., (2016), Aykal vd., (2017)'nin araştırmalarında da olduğu gibi kalite kriterleri; aktivite ve kullanımlar, çeşitlilik, ulaşılabilirlik, okunaklılık, erişilebilirlik, konfor ve imaj, güvenlik, bakım, sosyallik, sahiplik hissi olarak kullanılmıştır. Ayrıca yapılan literatür çalışması ve çalışma alanlarında gözlemlenen farklılıklar nedeniyle; ekoloji, estetik ve görsel nitelikler, sanat öğeleri ve genel beğeni konularıyla ilgili kalite kriterlerine eklemeler yapılmıştır. Araştırılan mekan bazında kalite kriterlerinin temel de aynı olsa da değişkenlik gösterebileceği dikkate alınarak farklı alanlarda yapılan çalışmalarda da bu değişken parametreler göz önüne alınmalıdır.

Bu araştırma sonucunda elde edilen değerlerin Eskişehir kent merkezindeki diğer açık-yeşil alanların planlama ve tasarımı sürecinde örneklem olarak kabul edilmesi, kent yaşam kalitesine katkıda bulunacaktır.

Teşekkür

Bu çalışma Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümünde, 'Yaşam Kalitesinin Arttırılmasında Kent Parklarının Öneminin Eskişehir İli Örneğinde İncelenmesi' adlı yüksek lisans tez çalışmasından yapılmıştır. Araştırmanın bir bölümü bildiri olarak sunulmuştur. Çalışmada anketleri cevaplayan bütün katılımcılara sonsuz teşekkür ederiz.

EXTENDED ABSTRACT

The Importance of Urban Park Increasing Quality of Life: The Case of Eskişehir

*

Neşe Karakaya - Tülay Cengiz Taşçı
Çanakkale 18 Mart University

The rapid expansion of industrialization and the resulting urbanization has created intense human-induced pressure on the ecosystem (Aklanoğlu, 2009; Alpay, Kalaycı ve Birişçi, 2013).

Inadequacy in environmental policies, unsustainable structuring, illegal land occupations lead to disruption of environmental protection efforts and thus the loss of green spaces. Ignoring the human-nature relationship, which is one of the most basic relationships of human beings, these artificial environments negatively affect human health and urban life quality (Melchert 2005; Önder ve Polat, 2012). Ensuring the quality of life in cities is directly related to the creation of a healthy urban structure, providing modern city and environmental standards to a city, and ensuring the rights of citizens to all (Kabadayı, 2006).

It can be said that the evaluation of the public sphere quality depends on the physiological, psychological, cognitive, aesthetic and individual expectations of the individual (Bayram, 2007). From urban public open green spaces to urban parks; responding to user preferences of all individuals of the city, meeting the recreational needs of citizens with active and passive recreational activities, socializing by communicating individuals and communities, shaping urban organizations, increasing individuals' interest in the environment in psychological terms, raising social awareness and awareness with scientific research and education. with the formation of cultural identity, understanding of social values, the balance of private sphere - public sphere in the city, providing benefits by responding to ecological problems, helping to protect urban flora and fauna.

Basically, they are the fields created for the purpose of meeting human-nature relationship, that is, human-nature relationship (Varol, 2004; Onur, 2012; Gökyer ve Bilgili, 2014).

Therefore, in the design of urban parks; accepted as quality criteria (Varol, 2004; Onur, 2012; Gökyer ve Bilgili, 2014). Bu nedenle kent parklarının tasarlanmasında; kalite kriterleri olarak kabul edilen (Afacan, 2015; Alpay vd., 2013; Atabek, 2002; Atalay, 2008; Aykal, Erbaş ve Boran, 2017; Bayram, 2007; Bilgili, 2013; Ceylan, 2007; Emür ve Onsekiz, 2007 ; Erdönmez ve Akı, 2005; Gökyer ve Bilgili, 2014; Göltürk, 2013; Kurtaslan, 2017; Kabadayı, 2006; Onur, 2012; Önder ve Polat, 2012; Özkır, 2007; Öztürk, 2004; Mumcu, 2002; Tekinalp ve Özerk, 2015; Tiyek vd., 2016; Türksever,2001; Urban Parks Institute, 2005; Varol, 2004; Yücel, 2005); activities and uses (diversity), accessibility (legibility, accessibility), comfort and image (security, care, planting) sociality (meeting with strangers, spending time with friends, chatting etc.), aesthetic and visual qualities (art elements, general appreciation) issues are at an important point in areas of recreation, improving the quality of life and meeting the needs of the citizens, offering accessible public outdoor living for all users. In this context, the effects of Sazova Science Culture and Art Park in Eskişehir and Kentpark, which is an important part of the

When the general evaluation of the quality criteria of Sazova Science Culture and Art Park is made; The overall assessment of the "activities and uses (diversity)" criterion is 79%. Overall evaluation rate of "Accessibility (legibility, accessibility) genel is 80%," Comfort and image (safety, maintenance and green space) genel overall evaluation rate is 96%, "Sociality (meeting with foreigners, spending time with friends, chatting etc.)" 84% of the overall evaluation criteria. Değerlendirme Aesthetic and visual qualities (art elements, general appreciation) "criterion overall evaluation rate is 92%.

The general evaluation results of Kentpark's quality criteria are given in Figure 5. The overall evaluation rate for activities and uses (diversity) criterion is 67%. Accessibility (legibility, accessibility) criterion overall evaluation rate 84%, Comfort and image (safety, maintenance and green space) criterion overall evaluation rate 97%, Sociality (acquaintance with foreigners, spending time with friends, chat etc.) overall evaluation rate of 91% 'dr. Aesthetic and visual qualities (art elements, general appreciation) criteria overall evaluation rate is 89%.

In this research, Sazova Science Culture and Art Park, one of the busiest and largest parks in Eskişehir, and Kentpark were examined in terms

of quality of life. As a result, Sazova Science Culture and Art Park and Kentpark; activities and uses, diversity, accessibility, legibility and accessibility, comfort and image, safety, maintenance, sociality, aesthetic and visual qualities, art elements and general appreciation criteria were analyzed and it was determined that it met the park standards. It was determined that Sazova Science Culture and Art Park and Kentpark positively affected the users and the quality of life of the city, meeting the creative needs of the citizens to a great extent, contributing to the image and identity of the city and responding to the expectations and needs of the users. Sazova Science Culture and Art Park and Kentpark have gained a great importance as a public space which is used extensively by the citizens and have gained the identity of a safe and comfortable place where users can relax and renew with a good time, spend time with nature.

As stated in this research and many researches, urban parks are important places that positively affect the quality of life. Determining and evaluating certain criteria for the transformation of these spaces into quality living spaces provides measurability. In this context, quality criteria such as Yücel (2005), Bilgili (2013), Afacan (2015), Tekinalp and Özerk (2015) Tiyek et al., (2016), Aykal et al. activities and uses, diversity, accessibility, legibility, accessibility, comfort and image, security, care, sociality, ownership sense. In addition, due to the literature survey and the differences observed in the study areas; ecology, aesthetics and visual qualities, art elements and general appreciation issues. In addition, due to the literature survey and the differences observed in the study areas; ecology, aesthetics and visual qualities, art elements and general appreciation issues. Considering the fact that the quality criteria on the basis of the researched area may be the same even if the basic criteria are the same, these variable parameters should be taken into consideration in the studies conducted in different fields.

Accepting the values obtained as a result of this research as a sample in the planning and design process of other light-green areas in the city center of Eskişehir will contribute to the quality of urban life.

Kaynakça / References

- Anonim, (2019). Sosyallik ve sosyalleşme. [Blog Yazısı]. *Cloppe*, 06.05.2019 tarihinde <https://cloppe.com/post/6357/sosyallik-ve-sosyallesme> adresinden erişilmiştir.
- Afacan, Y. (2015). Yaşanabilir kentsel mekanlar için erişilebilirliğin önemi: Çukurambar kentsel dönüşüm örneği. *Dosya* 36, 3, 20-27.
- Akdoğan, F. (2009). *Geleneksel yerleşmelerin sürdürülebilirliği ve ekolojik tasarımı: Konya-Sille örneği*. Yayınlanmamış doktora tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara, Türkiye.
- Alpay, C., Kalaycı, A. ve Birişçi, T. (2013). Ekolojik tasarım kriterlerine göre kent parkı iyileştirme modeli: İzmir Kültürpark örneği. *TMMOB 2. İzmir Kent Sempozyumu* içinde (s.329-344), Tarih, İzmir.
- Atabek, E. (2002). *Kamusal mekanlarda kalite: Yıldız Teknik Üniversitesi kampüsü'nde kullanıcı görüşlerine dayalı kalite değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.
- Atalay, H. (2008). *Deprem durumunda kentsel açık ve yeşil alanların kullanımı - Küçükçekmece Cennet Mahallesi örneği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.
- Aykal, D., Erbaş, M. ve Baran, M. (2017). Kent parklarının evrensel kalite kriterlerine göre değerlendirilmesi: Diyarbakır örneği. *Tasarım ve Mimarlık Dergisi*, 10, 304-321.
- Bayram, B. (2007). *Kamusal mekan kalitesinin yükseltilmesinde yöntemler ve kamusal sanatın rolü*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.
- Bilgili, B.C. (2013). Çankırı kenti kamusal yeşil alanlarının yeterliliğinin ulaşılabilirlik yönünden değerlendirilmesi. *Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi*, 10(2), s21-25.
- Ceylan, A. (2007). *Yaşam kalitesinin arttırılmasında kentsel yeşil alanların önemi ve kentsel dönüşüm ile ilişkilendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.
- Emür, S. ve Onsekiz, D. (2007). Kentsel yaşam kalitesi bileşenleri arasında açık ve yeşil alanların önemi: Kayseri/Kocasinan ilçesi park alanları analizi. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22, 367-396.

- Erdönmez, M.E. ve Akı, A. (2005). Açık kamusal kent mekanlarının toplum ilişkilerindeki etkileri. *Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi e-Dergisi*, 1(1), 67-87
- Gökçyer, E. ve Bilgili C. (2014). Bartın ili örneğinde yeşil alanların ulaşılabilirliğinin değerlendirilmesi üzerine bir araştırma. *SDÜ Orman Fakültesi Dergisi*, 15, 140-147.
- Göltürk, P. (2013). *Tekirdağ kent merkezi kıyı şeridinin görsel peyzaj kalitesi yönünden değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Namık Kemal Üniversitesi, Tekirdağ, Türkiye.
- Görün, M. ve Kara, M. (2010). Kentsel dönüşüm ve sosyal girişimcilik bağlamında Türkiye’de kentsel yaşam kalitesinin artırılması. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 8(2), s141-164, Türkiye,
- Kabadayı, H. (2006). *Yaşam kalitesi ve kullanıcı memnuniyetinin kentsel tasarımdaki etkisine çok boyutlu yaklaşım*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.
- Kurtaslan, B. (2017). Başarılı kent parkı planlama ve yönetimi yaklaşımının Teardrop Park (New York) örneğinde araştırılması. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 7(13), 742-760.
- Melchert, L. (2005). The Dutch sustainable building policy: A model for developing countries. *Building and Environment*, 42(2), 893-901.
- Mumcu, S. (2002). *Açık mekanlardaki yer tercihlerinin mekansal özellikler açısından incelenmesi: Trabzon Atapark örneği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon, Türkiye.
- Onur, B. (2012). Peyzaj tasarım ve yönetiminde yaklaşım ve sürdürülebilir kent hedefine katkıları. *İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*, 5 (2), 245-252.
- Önder, S. ve Polat, A. (2012). Kentsel açık-yeşil alanların kent yaşamındaki yeri ve önemi. *Kentsel Peyzaj Alanlarının Oluşumu ve Bakım Esasları Semineri*, içinde (s.73-96), 18.05.2012, Konya.
- Özkır, A. (2007). *Kent parkları yönetim modelinin geliştirilmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara, Türkiye.
- Öztürk, B. (2004). *Kentsel açık ve yeşil alan sistemi oluşturulması: Kayseri kent bütünlüğü örneği*. Yayınlanmamış doktora tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara, Türkiye.
- Tekinalp, S. ve Özerk, G. (2015). Balıkesir Atatürk Parkı’nın evrensel tasarım bağlamında değerlendirilmesi. *Mimarlık*, 382, s54-59.

- Tiyek, R., Eryiğit, B. ve Baş, E. (2016). Engellilerin erişilebilirlik sorunu ve TSE standartları çerçevesinde bir araştırma. *Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 12, 225-261.
- Türksever, N. (2001). *Türkiye’de büyük şehir alanlarında yaşam kalitesinin değerlendirilmesine yönelik bir yöntem denemesi*. Yayınlanmamış doktora tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Urban Parks Institute, (2005). Good places, the newsletter of the urban parks institute, urban parks online, project for public places. <http://urbanparks.pps.org/topics/design/goodplaces>
- Varol, E. (2004). *İnsan çevre etkileşimi açısından kamusal mekanda sanatın rolü*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.
- Yücel, G. F. (2005). *Kent parklar ile ilgili kalite kriterlerinin oluşturulması*. Yayınlanmamış doktora tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.

Kaynakça Bilgisi / Citation Information

- Karakaya, N. ve Cengiz-Taşlı, T. (2019). Yaşam kalitesinin arttırılmasında kent parklarının önemi: Eskişehir örneği. *OPUS–Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 14(20), 1259-1283. DOI: 10.26466/opus.590962